

Milan Matijević, Diana Radovanović: Nastava usmjerena na učenika. Zagreb : Školske novine, 2011.

Kragulj, Snježana

Source / Izvornik: **Napredak, 2011, 152, 331 - 334**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:141:201026>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-10-06**

Repository / Repozitorij:

[FOOZOS Repository - Repository of the Faculty of Education](#)

Milan Matijević i Diana Radovanović: NASTAVA USMJERENA NA UČENIKA, Školske novine, Zagreb, 2011.

Knjiga *Nastava usmjerena na učenika*, kako i sami autori naglašavaju predstavlja *doprinosa razvoju metodika nastavnih predmeta u srednjim školama*, a namijenjena je svima onima koji se bave teorijom i/ili praksom odgoja i obrazovanja. Suvremenost knjige uočava se iz aktualnih situacija koje se trenutno događaju u odgoju i obrazovanju kod nas i u svijetu, ali i iz aktualne domaće i strane literature.

Knjiga predstavlja zbir od 23 poglavlja koja su djelo dvaju autora, Milana Matijevića i Diane Radovanović. Milan Matijević, redoviti je profesor na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu i jedan je od vodećih didaktičara u Hrvatskoj.

Sudjelovao je u nastavi na više hrvatskih i stranih sveučilišta kao i u nastavi na poslijediplomskim studijima. Autor je više od 20 knjiga i više od 100 znanstvenih radova iz područja pedagogije i didaktike; odgoja i obrazovanja odraslih i mladih, a teme koje se iz njegovih radova uočavaju kao njemu najdraže su one koje govore o humoru u nastavi, medijima stavljenim u funkciju nastave, suvremenoj nastavi, ocjenjivanju u osnovnoj školi, alternativnim školama, ali i nastavi usmjerenoj na učenika koja je osnovna tema ove knjige. Diana Radovanović je učiteljica primarnog obrazovanja i magistra odgojnih znanosti, a u zvanje višeg predavača izabrana je na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu. Objavila je više znanstvenih i stručnih radova koji se bave različito problematikom škole i nastave. Trenutno radi kao učiteljica razredne nastave u Prvoj osnovnoj školi u Bjelovaru.

Knjiga je objavljena na hrvatskom jeziku pri izdavačkoj kući Školske novine i broji 440 stranica. Osim 20 ključnih naslova koje se protežu kroz knjigu, možemo se poslužiti i brojnom literaturom (knjigama i časopisima) kao i internetskim izvorima. Osim navedenoga, knjiga sadrži i *Priloge*, koje možemo naći uz pojedina poglavlja ili izdvojena kao zasebno poglavlje s idejama za nastavu (primjeri pedagoških radionica, primjer podsjetnika za rad u grupi i slično). Kao važan dio knjige izdvaja se i *Metodički pojmovnik*, koji sistematičan i lakorazumljiv, postavljen prema abecednom redu, popisuje ključne pojmove koji čine kostur knjige te ih objašnjava i interpretira na visokoj razini stručnosti. Preglednosti i sistematičnosti ide u prilog i *Kazalo osobnih imena* koje svakom čitatelju omogućuje lako praćenje literature i autora. Uz svako poglavlje možemo se poslužiti i priložima koji upotpunjuju svako poglavlje uz koje se nalazi literatura, ali i sažetak, kao i ključne riječi. Posljednje stranice knjige ostavljene su za čitatelje engleskoga jezika na kojima se nalazi sadržaj i uvod kako bi se ideje koje zagovaraju autori ove knjige mogle prepoznati i u granicama širim od naše zemlje.

Knjiga je sadržajno podijeljena na 20 ključnih poglavlja unutar kojih se u nekoliko manjih podnaslova iznose osnovne ideje glavnog naslova s popisom *Ključnih pojmova*, literature (*Za*

znatiželjne) i kratkog sadržaja kojega autori stavljaju pod naziv „Ukratko“. Iako knjiga predstavlja samo jednu temu ipak postoje poglavlja koja su napisana od strane samo jednog autora dok su neka nastala u suradnju obaju autora. Osim spomenutih poglavlja, knjiga obiluje ilustracijama u obliku grafikona, tablica, umnih mapa i slika koje su stavljene u službu boljeg razumijevanja sadržaja što dodatno podiže kvalitetu knjige.

Možemo reći da povod pisanju knjige nije bilo samo pružanje pomoći strukovnim stručnjacima koji su se odlučili za rad u školi, a primarno nisu bili pripremani za nastavnički smjer, nego i mali broj literature koja se bavila ovom problematikom, kao i mali broj stručnjaka na sveučilištima koji su se bavili istraživanjem i usavršavanjem strukovnih predmeta u srednjim školama. Svaka bi suvremena nastava trebala biti usmjerena na učenike, no je li jednako tako usmjerena i na učenika otkrit ćemo u poglavljima ove knjige. Svih 20 poglavlja možemo sadržajno podijeliti na 6 većih cjelina koje, iz šireg društvenog i metodičko-didaktičnog koncepta, prikazuju cjelovitost odgojno-obrazovnog procesa.

Prva sadržajna cjelina *Teorijska metodičko-didaktička polazišta nastave usmjerene na učenika* obuhvaća prva četiri poglavlja, a objašnjava što se pod sintagmom nastave usmjerena na učenika krije. Spomenuta je i promijenjena uloga nastavnika iz predavača (kojega je zagovarala tradicionalna nastava) u organizatora, menadžera, mentora, instruktora i suradnika. Napominje se važnost planiranja i programiranja odgoja i obrazovanja u školi koje se stavlja u kontekst kurikulumu uvažavajući sve njegove posebnosti. Odgojno-obrazovni ishodi nastave i učenja stavljaju nas pred pitanje što se od nastave očekuje kao ishod sustavnog učenja i poučavanja.

Druga sadržajna cjelina *Nastavni sat po mjeri učenika* obuhvaća sadržaje koji se prožimaju kroz 5., 6., 7., 10. i 18. poglavlje, a govore o promijenjenoj ulozi učenika iz pasivnog slušatelja i gledatelja (kojega je zagovarala tradicionalna nastava) u aktivnoga sudionika odgojno-obrazovnog procesa. U nastavi se učenicima dopušta da budu organizatori i realizatori takve nastave. U nastavi usmjerenoj na učenika i ciljevi su iskazani iz perspektive učenika pa je jasno vidljivo što će učenici raditi i koje će kompetencije stjecati tijekom pojedinih aktivnosti. Veliku ulogu u nastavi usmjerenoj na učenika igra i tjedni i dnevni raspored sati čija se uspješnost vidi u primjeni blok-sati i blok-nastave kako bi se dnevna raznolikost sadržaja svela na minimalnu mjeru. Takvoj nastavi orijentiranoj na učenika pridonosi projektna nastava i projektno učenje pa je važno da se na nastavničkim fakultetima i u programima za cjeloživotno usavršavanje posebna pozornost posvetit stjecanju kompetencija za organiziranje projektne nastave. Suradnja s roditeljima daje znatan doprinos u podizanju kvalitete nastave (18. poglavlje).

Treća sadržajna cjelina *Pretpostavke uspješnog odgojno-obrazovnog procesa* neke od svojih ideja uspješne nastave pronalazi u koncepcijama vodećih alternativnih škola (Montessori, Steiner i Freinet; 15. poglavlje). Za nastavu u kojoj će svaki učenik biti aktivan pretpostavlja se izmjena socijalnih oblika (12. poglavlje) koji zadržavaju učenikovu pažnju, ali i stvaraju ugodnu odgojno-obrazovnu klimu koja je poticaj za učenje, a proizlazi iz upravljanja razredom i stvaranjem razredne discipline (17. poglavlje). Suvremena nastava zahtijeva uporabu suvremenih medija stavljenih u funkciji nastave o kojima autori više govore u 11.

poglavlju. Evaluacija kao važan dio odgojno-obrazovnog procesa ovdje zauzima značajno mjesto jer nudi povratne informacije na nastavu od strane svih sudionika odgojno-obrazovnog procesa (13. poglavlje).

Četvrta sadržajna cjelina *Suvremene nastavne strategije koje idu ususret aktivnom učeniku* spominju se u 8. i 9. poglavlju u kojima se postavlja ključno pitanje subjekta u nastavi prema kojemu se određuje i primjena i tip nastavne strategije i metode. Donose se ideje kako navedeno primijeniti na kognitivno, afektivno i psihomotorno područje koje je važno za razvoj cjelokupne ljudske jedinice i ostvarenje njenog punog potencijala. U ovom je poglavlju posebno dominantan *Daleov stožac*, koji se ujedno nalazi i na naslovnici knjige, a autori njime žele naglasiti koliko je tradicionalna nastava usmjerena uglavnom samo na kognitivno područje dok se ostala dva zanemaruju. Daleov stožac iskustva vidimo kao polazište za izbor nastavnih metoda, didaktičkih strategija i nastavnih medija.

Peta sadržajna cjelina *Pripremanje za nastavu i istraživanje nastave* donosi ciljeve učenja i poučavanja u kontekstu pripremanja za nastavu uz razlikovanja pojmova planiranja, pripremanja i pripreme (14. poglavlje). Iznose se vrijedna iskustva u pristupima planiranju nastave u alternativnim školama u kojima se njeguje cjeloviti razvoj svakog pojedinca. U priložima nalazimo prijedloge priprema za nastavni sat. Autori navode važnost istraživanja vlastite nastave radi unapređivanja odgojno-obrazovnog procesa i stvaranjem ugodnog i poticajnog ozračja i za učenika i za nastavnike (20. poglavlje).

Šesta sadržajna cjelina *Obrazovanje odraslih* govori o metodičkim posebnostima u radu s odraslim polaznicima u kojoj se spominje motivacija te važnost, predznanje i iskustvo polaznika u radu s određenim didaktičkim materijalima. U ovom je kontekstu neminovno spomenuti važnost osposobljenosti za samoobrazovanje dok nastava na daljinu (putem komunikacije suvremenim medijima) postaje neizostavan dio svakog oblika poučavanja pa tako i cjeloživotnog (16. poglavlje). Naglašava se važnost usavršavanja u školi i izvan nje (individualno i kolektivno) pri čemu stručno usavršavanje ne predstavlja osobni izbor svakog pojedinca nego nužnost pri napredovanju i posjedovanju licencijske za posao koji obavljate (19. poglavlje).

Gledajući na knjigu kao na cjelinu, možemo reći da predstavlja važan oslonac svima onima koji se bave odgojem i obrazovanjem, a posebno nastavnicima srednjih strukovnih škola. Knjiga predstavlja veliku pomoć i nudi odgovore na bezbroj pitanja vezanih uz teoriju i praksu odgoja i obrazovanja. Zanimljivim ju čini domišljatost autora da u učeničke zadatke umetne i humor, koji osim što pomaže zadržavanju učeničke pažnje, stvara i poticajno ozračje. Kao kreativno rješenje navodi se i primjena stripa u nastavi koji potiče učeničku kreativnost. Zaključno, knjiga proučava sve aktualne teme i problematiku suvremene nastave nudeći pri tome brojna rješenja.

Snježana Kragulj, asistentica

Učiteljski fakultet u Osijeku